

Rapport 2004:2

Informationsinsatser

Valet till Europaparlamentet 2004

Valmyndigheten

Informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet den 13 juni 2004

Regeringen har i regleringsbrev 2003-12-11 uppdragit åt Valmyndigheten att senast den 30 januari 2004 rapportera om de informationsinsatser som planeras i samband med valet till Europaparlamentet den 13 juni 2004. Valmyndigheten ska redovisa hur de planerade insatserna väntas nå röstberättigade av olika kön, i olika åldrar och med utländsk bakgrund. De två senare kategorierna skall också redovisas med ett könsperspektiv.

Vidare skall Valmyndigheten redovisa uppgifter om vilka språk som informationen avses att tas fram på, hur personvalsinformationerna planeras se ut, kommentarer om varför vissa informationsinsatser valts samt hur ambitionsnivån på olika informationsinsatser förhåller sig till tidigare val.

Med anledning av detta lämnar Valmyndigheten följande redovisning:

Inledning

Valmyndighetens informationsansvar finns uttryckt i 1:a kap. 15 § vallagen (1997:157). Där anges det att den centrala valmyndigheten inför varje allmänt val skall informera allmänheten om när, var och hur man röstar samt om vad som i övrigt gäller för valet.

Valmyndighetens informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet den 13 juni 2004 kan delas upp i två huvudgrupper; den allmänna informationen som riktar sig till samtliga väljare och riktade informationsinsatser för vissa väljargrupper.

De planerade informationsinsatserna har utformats utan uppdelning på kvinnor och män. Valmyndigheten anser att det är av stor vikt att den information som riktas till allmänheten är könsneutral och inte gör skillnad på kvinnor och män. Valmyndigheten arbetar aktivt med att göra språk och budskap i informationen så lättbegripliga som möjligt för att kunna nå personer i olika åldrar och med olika bakgrund. Detta gäller både utformningen av information som riktar sig till samtliga väljare och informationen för vissa väljargrupper.

Ambitionsnivån på myndighetens olika informationsinsatser inför valet till Europaparlamentet 2004 är i stort likvärdig i förhållande till tidigare val. Varje valtillfälle är dock unikt i tiden och viss kunskap om den rådande samhällssituationen behövs i planering och utformning av insatserna. Myndigheten eftersträvar att i så stor utsträckning som möjligt tillgodogöra sig information om nya och användbara sätt att nå ut med insatser och budskap.

Granskning och uppföljning av informationsinsatserna kommer att finnas med som en integrerad del av det totala informationsarbetet.

Val av informationsinsatser

De informationsinsatser Valmyndigheten planerar inför valet till Europaparlamentet 2004 har sitt ursprung dels i det informationsansvar som myndigheten ålagts enligt vallagens (1997:157) bestämmelser, dels i de erfarenheter som myndigheten gjort gällande olika gruppers behov av särskild information.

Valmyndighetens ambition är att inför varje val eller folkomröstning vara lyhörd för grupper som är i behov av särskild information. De grupper som särskilt prioriteras är de som har små eller inga möjligheter att tillgodogöra sig information på sedvanligt sätt. Dessa grupper utgörs främst av personer med syn- och lässvårigheter, personer som talar ett annat modersmål än svenska och svenskar bosatta utomlands.

Det finns även anledning att särskilt rikta information till grupper som röstar i mindre utsträckning än andra, t.ex. ungdomar och invandrare. Valmyndigheten gör sitt yttersta för att tillgodogöra sig information om nya mötesplatser i syfte att nå ut med information om när, var och hur man röstar till dessa grupper.

Allmän information för samtliga väljare

Röstkortet

Varje röstberättigad med känd adress kommer under tiden 19 - 25 maj 2004 att få ett röstkort. Röstkortet kommer att vara inneslutet i en folder med information om hur man gör när man röstar. Där kommer att finnas ett särskilt avsnitt som handlar om personröstning och hur man går tillväga för att personrösta.

Foldern runt röstkortet kommer att innehålla information om hur man röstar både i text och bild. Syftet med bilderna är att på ett enkelt sätt illustrera vad som behövs för att kunna rösta.

Hushållsbroschyr

Valmyndigheten planerar att distribuera en kortfattad informationsbroschyr till samtliga hushåll i Sverige i början av maj. Broschyren kommer att innehålla information om att det ska hållas ett val till Europaparlamentet den 13 juni 2004 tillsammans med en kort neutral beskrivning av vad Europaparlamentet gör och vilka svenska partier som finns representerade där idag.

Vidare kommer information om vem som har rösträtt att finnas med i broschyren på väl synlig plats, eftersom broschyren kommer att distribueras också till hushåll där ingen har rösträtt till Europaparlamentsvalet.

Broschyren planeras innehålla information om vilka regler som gäller för personröstning och hur man går tillväga för att personrösta. Enkla frågor och svar om röstning, kontaktuppgifter och hur man beställer information om röstning på andra språk kommer också att finnas med.

Valmyndighetens förhoppning är att broschyren skall höja den allmänna medvetenheten om att Sverige håller val till Europaparlamentet den 13 juni 2004 och att den på ett tidigt stadium ger information om rösträtt, röstkort och hur röstningen praktiskt går till. Broschyren är tänkt som ett komplement till den information som finns i röstkortsfoldern.

TV-spottar och radiotrailers

Valmyndigheten planerar att framställa tre filmer inför valet till Europaparlamentet den 13 juni 2004. Filmerna kommer att sändas under perioden 15 maj – 12 juni, 2004 i Sveriges Televisions Anslagstavlan, i vissa reklamfinansierade TV-kanaler samt på biografier. Budskapen i filmerna planeras vara som följer:

- Tidpunkt för utskick av röstkort med bild på hur röstkortet ser ut
- Tidpunkt för poströstningens början med bild på poströstningssymbolen
- Uppgifter om vart man vänder sig om man tappat eller inte fått sitt röstkort

Ljudet i filmerna kommer även att användas som radiotrailers i vissa reklamfinansierade radiokanaler under samma period.

Hemsidan

All tryckt information kommer att finnas på Valmyndighetens hemsida. Från och med mitten av maj kommer det dessutom att finnas uppgifter om adresser och öppettider för samtliga vallokaler, institutioner, utlandsmyndigheter och postlokaler där man kan rösta.

Valjouren

Den valjour som upprättades inför de allmänna valen 2002 på telefon 020-825 825 kommer att förstärkas. Valmyndigheten planerar träffa ett avtal under våren med ett serviceföretag om vissa data- och informationstjänster, där huvuduppgiften för företaget kommer att vara att besvara rutinartade telefonsamtal och e-postförfrågningar om, bl.a. röstkort och brevröstningsmaterial.

Riktad information för vissa väljargrupper

Unionsmedborgare

För att unionsmedborgare som är folkbokförda i Sverige ska få rösta här måste de senast 30 dagar före valdagen anmäla till länsstyrelsen att de vill bli upptagna i den svenska röstlängden, om de inte redan anmält detta inför de tidigare valen till Europaparlamentet 1995 eller 1999.

I mars och april 2004 kommer Valmyndigheten att skicka ett direktadresserat brev till de unionsmedborgare som är folkbokförda i Sverige och som inte är anmälda till den svenska röstlängden. Brevet innehåller en anmälningsblankett och en flerspråkig folder med information om hur blanketten ska fyllas i och vart den ska skickas. Blanketten kommer att publiceras på Valmyndighetens hemsida med information på 17 olika språk: engelska*, estniska, finska*, franska*, grekiska*, holländska, italienska*, lettiska, litauiska, polska*, portugisiska, slovakiska, slovenska, spanska, tjeckiska, tyska* och ungerska*. Språken med asterisk kommer att ingå i den flerspråkiga foldern.

Urvalet i språkfoldern är baserat på uppgifter från Statistiska Centralbyrån gällande antalet unionsmedborgare folkbokförda i Sverige 2002. Enligt de statistiska uppgifterna representerar de utvalda språken de största medborgargrupperna i Sverige.

För de unionsmedborgare som redan finns upptagna i den svenska röstlängden kommer Valmyndigheten i mars månad att skicka ut ett direktadresserat brev med en blankett där man kan be om att bli borttagen ur den svenska röstlängden om man hellre vill rösta i hemlandet.

Invandrare

Informationen som sänds med röstkortet med tillägg om bl.a. rösträttsregler kommer att översättas till 18 olika språk, varav flertalet kommer att ingå i tabloidtidningen ”Bra att veta om Europaparlamentsvalet 2004”. Samtliga översättningar kommer att redovisas på Valmyndighetens hemsida. Både röstkortet och hushållsbroschyren kommer att innehålla uppgift om till vilka språk informationen finns översatt, kontaktuppgifter för beställning av informationen och myndighetens www-adress.

Tidningen sprids genom kommunernas valnämnder, medborgarkontor och invandrarföreningar och kommer att finnas på postens röstmottagningsställen och hos partierna.

De språk som kommer att ingå i broschyren är: arabiska, bosniska/serbiska/kroatiska, engelska, finska, franska, holländska, kurdiska, persiska, polska, somaliska, spanska, svenska, turkiska, tyska och ungerska. De språk som endast kommer att redovisas på hemsidan är: estniska, grekiska, italienska och ryska.

Valmyndigheten har i sitt val av språk tagit hänsyn dels till de unionsmedborgare som inte talar eller läser svenska, dels till de svenska medborgare som har ett annat modersmål än svenska. Broschyren riktar sig också till en bredare allmänhet och intresserade från andra länder med information på olika språk om vilka som har rösträtt och hur man röstar i Sverige vid valet till Europaparlamentet.

Minoritetsspråken

Valmyndigheten planerar att översätta informationen i tidningen ”Bra att veta om Europaparlamentsvalet 2004” till Sveriges fyra minoritetsspråk; jiddisch, meänkieli, romani-chib och samiska. En upplysning på röstkortet och i hushållsbroschyren om att dessa översättningar finns att beställa hos Valmyndigheten planeras, liksom publicering av språken på hemsidan.

Ungdomar

De filmspottar och radiotrailers som Valmyndigheten planerar att sända i vissa reklamfinansierade TV- och radiokanaler och på Sandrews och SF: s biografier kommer att rikta sig främst till en yngre publik.

Annonser planeras på någon av de Internetbaserade chattadresser som finns för ungdomar med information om rösträtten och möjligheten att brevrösta från utlandet.

Vidare kommer annonser med liknande budskap att publiceras under våren både i en tidning för universitetsstudier och i en tidning för gymnasieelever.

Utlandssvenskar

En försändelse med brevröstningsmaterial planeras att skickas ut under mars månad till alla svenska medborgare med utlandsadress (ca 106 000 personer) tillsammans med en broschyr med samtliga öppettider för röstning på ambassader och konsulat. Försändelsen kommer också att innehålla kontaktuppgifter och information om Valmyndighetens hemsida.

Sjömän

Under våren planeras annonsering i Sjöfartstidningen, Nautisk tidskrift och Maskinbefälet om möjligheten att beställa brevröstningsmaterial.

Synskadade, dyslektiker och andra som har svårt att läsa normal text

Informationen i tabloidtidningen "Bra att veta om Europaparlamentsvalet 2004" planeras att läsas in på kassett och distribueras i en direktadresserad försändelse till ca 10 000 synskadade. En annons kommer att införas i Synskadades Riksförbunds tidning Perspektiv om möjligheten att beställa kassetten. Valmyndigheten undersöker också möjligheten att distribuera kassetten till bibliotek ute i landet.

Valmyndighetens hemsida kommer att erbjuda en möjlighet att lyssna på den inlästa informationen direkt från datorn.

Ett speciellt material som gör det möjligt för blinda som kan läsa punktskrift att rösta utan hjälp planeras för distribution direkt till de knappt 600 personer som kan läsa punktskrift. En annons om möjligheten att beställa materialet kommer att införas i tidningen Perspektiv.

En översättning till lättläst svenska planeras av informationen i tidningen "Bra att veta om Europaparlamentsvalet 2004". En broschyr tas fram med avsikt att sändas ut till de ca 4 000 adressater som Stiftelsen för lättläst har i sina register. Ett antal handikapporganisationer och samtliga landsting kommer också att få broschyren.

Hörselskadade

Tabloidtidningen planeras att "läsas in" på teckenspråk. Produkten kommer att läggas ut på Valmyndighetens hemsida. Framställningen görs i samarbete med ett företag som specialiserat sig på denna typ av information.

Information om budröstning

Ett speciellt informationsblad, som talar om vilka som får budrösta och vilka krav som ställs för att en budröst ska ha gjorts i ordning på rätt sätt har framställts. Bladet kommer att delas ut av Valmyndigheten, valnämnderna, postens röstmottagningsställen och partierna efter förfrågan.

Informationsbladet kommer också att publiceras på Valmyndighetens hemsida.

Partier, journalister, valarbetare samt övriga intresserade

I mitten av november 2003 höll Valmyndigheten ett informationsmöte med företrädare för riksdagspartierna. Ett informationsseminarium för journalister som ska rapportera om valet till Europaparlamentet planeras till april 2004.

En kortfattad broschyr "Allmänt om valet till Europaparlamentet 2004" har tagits fram och kommer att delas ut till bl.a. valarbetare, journalister, partiarbetare och andra intresserade. Broschyren innehåller en beskrivning av de olika inslagen i Europaparlamentsvalet tillsammans med räkneexempel på mandatfördelning. En engelsk översättning av broschyren planeras också.

Granskning och uppföljning

Valmyndigheten avser att anlita ett särskilt företag för granskning och uppföljning av myndighetens informationssatsningar inför valet till Europaparlamentet 2004. Den slutliga utformningen av detta är ännu inte klart.

All information som skickas ut direkt till röstberättigade eller hushåll kommer att granskas av erfarna språkgranskare. Texten i hushållsbroschyren om Europaparlamentets uppgifter kommer att faktagranskas.

Gunnar Skarell

Kristina Lemon

